

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
Територіальне управління Держгірпромнагляду у Луганській області
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля**

Луганська регіональна торгово-промислова палата

Державна інспекція ядерного регулювання України

Департамент освіти та молоді Луганської міської ради

Інститут хімічних технологій СНУ ім. В. Даля

Українська інженерно-педагогічна академія

Фізико-механічний інститут ім. Г. В. Карпенка НАН України

Наукова рада НАН України з проблеми

«Фізико-хімічна механіка матеріалів»

Західнопоморський технологічний університет

м. Щецин (Польща)

ПрАТ «Інститут «Спецавтоматика»

НВМСП «ОПЫТ»

**НОВІ МАТЕРІАЛИ І ПЕРСПЕКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ,
ОХОРОНА ПРАЦІ І ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА**

*Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції
з міжнародною участю*

4 квітня 2014 року, м. Луганськ

**Луганськ
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка»
2014**

УДК [67 + 331.45 + 378] – 048.35

ББК 30 + 65.246 + 74.48

Н73

Редакційна колегія:

- Чесноков О. В.** – д-р техн. наук, професор;
Орешкін М. В. – д-р с.-г. наук, ст. наук. співробітник;
Колесніков В. О. – канд. техн. наук, доцент;
Бурдун В. В. – канд. пед. наук, доцент;

Нові матеріали і перспективні технології,
Н73 охорона праці і професійна освіта : матеріали Всеукр.
наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю
(м. Луганськ, 4 квіт. 2014 р.). – Луганськ : Вид-во
ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014. – 196 с.

Збірник містить матеріали доповідей провідних науковців, наукових співробітників, викладачів, пошукувачів, аспірантів України та зарубіжжя. Представлені роботи, які висвітлюють актуальні питання та сучасний стан і напрями впровадження матеріалів і перспективних технологій, актуальні питання охорони праці, професійної та технологічної освіти.

Для студентів ВНЗ, аспірантів та наукових працівників.

Матеріали надруковано мовою оригіналу у авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за об'єктивність добору і точність викладених фактів, за використання відомостей, що не підлягають відкритому опублікуванню.

УДК [67 + 331.45 + 378] – 048.35

ББК 30 + 65.246 + 74.48

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 25 квітня 2014 року)*

© Колектив авторів, 2014
© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2014

Михнюк М.І.	
Роль метода проекту у професійній підготовці майбутніх фахівців будівельного профілю	122
Чеботарьова І.В.	
Проблема професійного здоров'я в системі духовно-моральної підготовки майбутнього фахівця.....	124
Юртаєва О.О.	
Проблеми стажування майстрів виробничого навчання будівельного профілю	128
Марковська О.Є.	
Інтегрований підхід до формування професійних умінь і навичок у майбутніх інженерів-педагогів машинобудівного профілю під час виробничого навчання.....	130
Борисенко В.М., Борисенко Д.В.	
Ідентифікація методичної роботи і наукових досліджень завдяки залученню спеціалізованих органів відчуття людини.....	133
Артюшенко В.Л., Лісоветський В.В.	
Промислове виробництво – не від'ємна складова при підготовці майбутніх фахівців технологічної освіти	135
Демченко П.Є.	
Умови формування професійної компетентності вчителя трудового навчання	137
Меметов Д.Ш.	
Требования к компетентному подходу обеспечения учебного процесса ПТУЗ средствами обучения	139
Осіпов І.В.	
Проблеми підготовки вчителя трудового навчання на шляху до реалізації концепції технологічної освіти	141
Седлецька Г.П.	
Використання інформаційних технологій на уроках виробничого навчання	143
Талаласва Ю.І.	
Впровадження в навчально-виховний процес ПТНЗ інноваційних технологій.....	145
Ягупець С.Ю.	
Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті.	147
Назарова Е.	
Подходы к организации производственной практики учащихся профессионально-технических учебных заведений.....	150

може запропонувати для різних груп учнів різні теми проєктів; тема проєкта для всіх учасників може бути і єдиною, однак шляхи її реалізації для кожної з груп – різні. В процесі роботи над проєктом учні набувають нові знання, формують практичні навички, вибудовують раціональні відносини, оволодівають необхідними способами мислення і дій [8, с. 338]. Отже, узагальнений алгоритм з розробки практико-орієнтованих проєктів дозволяє максимально задіяти потенціал суб'єктів проєктної діяльності та виконати проєкт на максимальному якісному рівні.

Таким чином, на основі визначеного можна зробити висновок, що: проєктна діяльність учнів сприяє розвитку в них технічного, технологічного і творчого мислення в процесі вирішення проблемних задач; забезпечує формування дослідницьких умінь; створює умови для реалізації міжпредметних зв'язків; забезпечує, в разі необхідності, корекцію дій.

Література

1. Хуторской А. В. Современная дидактика: учебник для вузов / Андрей Викторович Хуторской. – СПб : Питер, 2001. – 544 с.

УДК 377.8-371.3

ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я В СИСТЕМІ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Чеботарьова І.В.

Восточнукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Такі вимоги до сучасного фахівця як мобільність, відповідальність за наслідки професійних рішень, конкурентоспроможність на ринку праці, здатність постійно підвищувати рівень професіоналізму ставлять людину в умови інтелектуальної, моральної й фізичної напруги, а в багатьох випадках й перевтоми. Самим цінним на Землі є, безперечно людина, її здоров'я, яке є умовою повної життєвої реалізації. В умовах підвищеної інтенсивності професійної діяльності проблема здоров'я, його збереження набуває все більшої актуальності, бо від його рівня залежить успішність професійної діяльності, творчої реалізації та досягнення вершин професійної майстерності.

На нашу думку, професійне здоров'я тісно пов'язане з моральними аспектами професійної діяльності особистості. Людина з міцним здоров'ям здатна проявляти моральну стійкість, тобто вирішувати професійні проблеми на етичній основі. Тому ми вважаємо за необхідне розгляд проблеми професійного здоров'я крізь призму духовно-

морального становлення особистості майбутнього фахівця. На нашу думку, професійне здоров'я має бути однією зі складових духовно-моральних основ професійної моделі поведінки майбутнього фахівця.

А. Маслоу в роботі «Дальні межі людської психіки» зосереджує увагу на психічному здоров'ї особистості та заключає, що його наявність сприяє досягненню високого рівня самоактуалізації людини. Здорові в психологічному сенсі індивіди, за А. Маслоу, мають високі показники розвитку когнітивних і перцептивних здатностей, вони творчі, сильні та праведні особистості. Ці люди мають такі якості як альтруїзм, «високі спрямування душі», справедливість. Вчений вважає, що за такими людьми майбутнє суспільства й основна задача біологічної науки має полягати у «виведенні повноцінної, здорової породи людини і що виконання цієї задачі немислимо без вивчення всіх тих умов, які сприяють або навпаки перешкоджають всебічному розкриттю людських можливостей» [4, с. 23].

Е. Фромм підкреслює, що особистість, яка нехтує етичними законами, самодеструктивна, її поведінка деструктивна й по відношенню до інших, а її психічне здоров'я знаходиться під загрозою. Психолог зазначає, що вчинки людини визначаються її ціннісними судженнями, на їх правильності базується психічне здоров'я. Однією з умов прояву та збереження здоров'я є наявність в людині поваги до власного життя та життя інших. Здорова особистість за Е. Фроммом має такі якості як шляхетність, любов та мужність, вона цінує такі ж якості й в іншій людині [7].

А. Маркова відмічає, що здоров'я є умовою збереження цілісності особистості в професії впродовж всього життя. Професіоналом вважається саме та особистість, яка зуміла зберегти свою цілісність та здоров'я при ефективній роботі. Автор підкреслює, що проблема збереження професійного здоров'я є проблемою не окремого фахівця, а суспільства в цілому, бо його рівень визначає трудовий та професійний потенціал суспільства. А. Маркова вважає, що для збереження професійного здоров'я людина має розробити свою власну життєву стратегію та дотримуватися неї [3].

Г. Нікіфоров зауважує, що не тільки професійна компетентність впливає на надійність в професійній діяльності та професійне довголіття, а й наявність у фахівця моральних якостей. «Гордість за якісну виконану роботу, професійна чесність, усвідомлення не тільки юридичної, але й моральної відповідальності перед людьми, благополуччя, а нерідко й життя яких довірені йому за обов'язком служби, – все це обов'язкові складові моральної надійності фахівця» [5, с. 491]. Вчений підкреслює, що наявність у фахівця сформованої совісті, як внутрішнього морального контролю є ознакою професійного здоров'я.

Процес формування професійного здоров'я у студентів ВНЗ має починатися ще на перших етапах професіоналізації. Великого значення в цьому процесі набуває формування в суб'єкту навчання відповідального ставлення до свого здоров'я, розуміння того, що від фізичного, психічного та духовного стану залежить його реалізованість не тільки в професійній сфері, а в її сімейній, громадянській тощо. Безперечно, усвідомлення студентською молоддю цінності здоров'я не є автоматичним процесом. Має бути здійснена допомога з боку викладачів ВНЗ як в процесі аудиторної, так і позааудиторної роботи. У кожного студента, з урахуванням його індивідуальних особливостей, специфіки майбутньої професійної діяльності, має бути розроблена власна програма роботи над собою.

Г. Нікіфоров наводить ряд позицій такої програми, зміст яких, на нашу думку, можна корегувати в залежності від майбутнього роду діяльності: готовність до постійного самозмінення; внутрішня особистісна відповідальність за власне здоров'я; здатність жити в узгодженості з самим собою; здатність до самовідновлення після перенавантажень; вміння перемагати небажаний настрій; оволодіння прийомами саморегуляції; попередження особистісних деформацій у професії; підтримання інтелектуального та творчого потенціалу; вміння здійснювати розумову релаксацію; виключення з життя стратегій поведінки, що руйнують особистість [5].

Професійна діяльність може впливати на людину як позитивно, так і негативно, що проявляється в професійній деформації, яка полягає у формуванні того чи іншого професійного типу особистості, який проявляється й поза професійною сферою. Професійна деформація особистості за своєю модальністю може бути як позитивною, так і негативною. Благотворний виховний вплив професії на фахівця проявляється у сформованості ціннісного ставлення до праці, інтересу до того, що пов'язано з його професійною діяльністю, творчості, накопиченні професійного досвіду тощо. Негативні зміни в поведінці людини проявляються в таких якостях як черствість, бюрократизм тощо [1].

Очевидно, що позитивний вплив професії відбивається на зміцненні професійного здоров'я особистості. Негативні ж професійні деформації в поведінці людини руйнують її як особистість, приводять до руйнування всіх складових здоров'я – фізичного, духовного та психічного.

Специфічним видом професійної деформації являється емоційне вигорання, причинами якого є інформаційна перевантаженість, страх втрати роботи, матеріальна нестабільність тощо. Всі ці негативні моменти ставлять фахівця в стресові умови, довготривалість яких й приводить до

виникнення синдрому емоційного вигорання. Він представляє собою поступову втрату емоційної, фізичної, когнітивної енергії, що проявляється в симптомах зниження задоволення від своєї роботи, фізичного, емоційного, розумового виснаження, появи особистісної відстороненості у професійних справах [6].

Сучасні вчені зазначають, що емоційне вигорання в більшості випадках характерно для людей групи професії «людина-людина». Небезпечним елементом у цьому синдромі є, на нашу думку, поява особистісної відстороненості, тобто байдужості до людини, яка потребує допомоги професіонала. Особливо це стосується таких фахівців як педагоги, медики, соціальні працівники, юристи, тренери тощо. За Є. Климовим основними особистісними якостями такої групи професії мають бути: вміння розуміти людей, витриманість, вміння виявляти вплив на інших, спокійність, тактовність, доброзичливість [2].

Як показують сучасні медичні дослідження синдром емоційного вигорання приводить до порушення й соматичного здоров'я (часті простуди, загострення хронічних захворювань, розлад серцево-судинної системи тощо). Звичайно, що зниження показників соматичного здоров'я відбивається й на якості роботи фахівця. Виснажена людина не тільки не здатна до духовно-емоційного виконання своїх професійних обов'язків, а й не спроможна навіть жити в ладу з самою собою, привести свою особистість в цілісний духовний стан. Очевидно, що в стані емоційного вигорання людина здатна на серйозні порушення професійно-етичної етики, а в деяких випадках й юридичних законів.

Незважаючи на те, що у кожній професійній діяльності можуть виникати безліч негативних моментів, які ми зазначали вище, будь-який суб'єкт діяльності, який вступає у міжпрофесійні стосунки сподівається на позитивне ставлення до нього, більш того на душевний відгук, розуміння, допомогу у вирішенні як професійних, так і особистих проблем. Тому ми вважаємо, що однією з ознак професійного здоров'я обов'язково має бути емпатійне сприйняття інших людей. Бажання допомагати людям як в своїй професії, так і в повсякденному житті має бути нормою для людини, а не виключенням, це повинно стати звичкою людини, її нагальною потребою. Позитивне ставлення до іншої людини, прийняття та признання цілісності її особистості науковці називають емпатією, яка проявляється в любові, співчутті, довірі. Звичайно, такі позитивні властивості людини можуть стати основою формування її морально-духовних якостей.

Отже, аналіз наукової думки показав, що процес професіоналізації буде ефективним за умов побудови професійної моделі поведінки на

основі збереження здоров'я, яке є запорукою тривалої повноцінної, успішної, ефективної та духовно-спрямованої професійної діяльності.

Література

1. Безносов С. П. Профессиональная деформация личности / С. П. Безносов. – СПб. : Речь, 2004. – 272 с.
2. Климов Е. А. Образ мира в разнотипных профессиях: учеб. пособие / Е. А. Климов. – М. : МГУ, 1995. – 224 с.
3. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Знание, 1996. – 312 с.
4. Маслоу А. Г. Дальние пределы человеческой психики / Абрахам Гарольд Маслоу; [перев. с англ. А. М. Татлыбаевой]; науч., ред., вступ. статья и коммент. Н. Н. Акулиной. – СПб. : Евразия, 1999. – 432 с.
5. Психология здоровья: учебник для вузов / Под ред. Г. С. Никифорова. – СПб. : Питер, 2006. – 607 с.
6. Скугаревская М. М. Синдром эмоционального выгорания / М. М. Скугаревская // Мед. новости. – 2002. – № 7. – С. 3–9.
Фромм Э. Человек для себя. Исследование психологических проблем этики / Э. Фромм. – Мн. : ПКМП «Коллегиум», 1992. – 253 с.

УДК 371

**ПРОБЛЕМИ СТАЖУВАННЯ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО
НАВЧАННЯ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ**

к.п.н., доц. Юртаєва О.О.

Кримського республіканського інституту післядипломної педагогічної освіти

Розвиток професійно-педагогічної компетентності майстрів виробничого навчання визначається як цілеспрямована, спеціально організована й керована система формування соціального психолого-педагогічного та практичного досвіду на основі визначених об'єктивних потреб, щодо розвитку їх професійних якостей в процесі неперервної освіти. Однією із складових розвитку професійно-педагогічної компетентності майстрів є стажування на виробництві, яке надає змогу закріпити, та вдосконалити або сформувані нові професійні уміння і навички з різних кваліфікаційних рівнів відповідної робітничої професії.

У енциклопедії освіти зазначено, що майстер виробничого навчання є педагогічним працівником професійно-технічного навчання закладу, який навчає учнів професії, формує у них виробничі уміння і навички, культуру праці, професійну компетентність. [1, с.469] У зв'язку із змістовним поглибленням змісту виробничого навчання зростає роль майстрів у формуванні майбутнього фахівця будівельного профілю, здатного самостійно, компетентно і творчо здійснювати свою професійну